

”Se vain tuntui oikealta ratkaisulta”

Uusperhe vuoden sisään tapaamisesta

Uusperheneuvojakoulutus 2020

Maarita Kettunen

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Uusperheet tilastojen valossa	4
3. Kysymysten tarkastelua	5
3.1 Yhteenmuuttamisen taustalla vaikuttaneet syyt	5
3.2 Mikä yhteenmuutossa huoletti tai pelotti?	8
3.3 Yhteiselämän tuomat yllätykset	9
3.4 Asiat, jotka sujuivat hyvin	11
3.5 Asioita, jotka jälkikäteen ajateltuna tekisit toisin	12
3.6 Meitä auttoi onnistumaan	13
4. Onnistumisen avaimet ja uusparisuhteen kehrä	15
5. Pohdinta	16
Lähdeluettelo	17
Liite 1	18

1. Johdanto

Uusperheiden nopea muodostuminen on asia, joka kiinnostaa minua niin ammatillisesti kuin henkilökohtaisesti. Päätin pysähtyä asian äärelle kun etsin aihetta Uusperheneuvojakoulutuksen kehittämistyöhön. Työn ja lähipiirin kautta minulle on muodostunut kuva siitä, että osa uusperheistä saa alkunsa aika nopeasti perheen aikuisten tapaamisesta. Osa uusperheistä muodostuu nopeasti myös ydinperheen eron jälkeen. Tätä ajatusta vahvisti myös Riina-Maria Metson kirjoittama artikkeli Helsingin Sanomissa, jossa hän toteaa monen perustavan uuden perheen aika nopeastikin eron jälkeen. Metso kertoo, että näin he tekivät myös lasten isän kanssa, molemmat omilla tahoillaan (verkko HS 24.4.2020) Olin kiinnostunut kuulemaan, mitkä asiat saivat aikuiset tekemään niin nopeita ratkaisuja asiassa, joka vaikuttaa suuresti myös lasten elämään. Samoin minua kiinnosti onko nopeat ratkaisut tuoneet odottamattomia yllätyksiä ja mitkä asiat ovat saaneet uusperheet toimimaan.

Tein kyselyn, jossa kysyttiin kokemuksia heiltä, jotka olivat perustaneet uusperheen vuoden sisällä uuden kumppanin tapaamisesta (Liite 1) Kysely julkaistiin kahdessa Facebookin uusperheellisten ryhmässä, joista toinen oli avoin ja toinen suljettu. Sain kyselyyni 51 vastausta. Vastaajat ovat monella tapaa hyvin valikoituneita, eivätkä edusta kaikkia kyseisen kokemuksen omaavia vastaajia. Ensinnäkin vastaajat edustavat oletettavasti uusperheen dynamiikasta ja erityispiirteistä kiinnostuneita, sillä he ovat liittyneet näihin, juuri uusperheellisille, suunnattuihin ryhmiin. Toiseksi, yhtä lukuunottamatta, kaikki uusperheet ovat edelleen pysyneet yhdessä, joten vastauksista puuttuu kokemukset niiltä vanhemmilta, joiden nopeasti perustettu uusperhe on hajonnut syystä tai toisesta.

Tämän työn tarkoituksena on tuoda kokemustietoa täydentämään jo olemassa olevaa tutkimus- ja asiantuntijatietoa. Ajattelen, että antavat mahdollisuuden oppia jotain siitä, mitä on ulkopuolisille ehkä nopeina näyttäytyvien päätösten taustalla. On tärkeää kuitenkin muistaa kyselyyn vastanneiden valikoituneisuus ja sen tuomat vaikutukset vastauksiin sekä myös se, että jokainen uusparisuhde on ainutlaatuinen. Jokaisen perheen tilanne avautuu vain perheenjäsenten kokemuksia kuuntelemalla. Ennen kaikkea toivon, että kokemukset antavat uusperheitä kohtaaville ammattilaisille ymmärrystä mahdollisen hämmennyksen sijaan. Ja ennen kaikkea tuovan luottamusta siihen, että moni uusperhe onnistuu pikaisesta startista huolimatta.

2. Uusperheet tilastojen valossa

Uusperheen määritelmiä on monia, riippuen tarkastellaanko sitä esim. parisuhteesta, yhteisestä nimittäjästä vai systeemistä käsin. Puhekielessä uusperheellä tarkoitetaan usein kolmea erilaista perhetyyppiä. On uusperheitä, joissa on vain toisen vanhemman lapsi/lapsia aikaisemmasta suhteesta, samoin kuin uusperheitä, joissa on molempien vanhempien aikaisemmista parisuhteista syntyneitä lapsia sekä kolmanneksi uusperheitä, joissa on molempien vanhempien (tai toisen) aikaisemmista parisuhteista syntyneitä lapsia ja parin yhteisiä lapsia. Tilastokeskuksen tilastoissa uusperhe on määritelty seuraavasti, uusperhe = lapsiperhe, jonka kaikki alaikäiset lapset eivät ole puolisoiden yhteisiä (Suomen virallinen tilasto (SVT)).

Tilastokeskuksen mukaan 9 % lapsiperheistä on uusperheitä ja niiden osuus on pysynyt samana vuodesta 2004. Uusperheissä on keskimäärin hieman enemmän lapsia (2,1 lasta) kuin lapsiperheissä yleensä (1,85 lasta). (Heikinheimo 2019)

Vuoden 2018 Tilastokeskuksen tilastojen mukaan uusperheitä oli 50 717. Näiden perheiden vanhemmista avioliitossa oli 47,6 % ja avoliitossa 52,4 %. Uusperheistä 45,5 % oli sellaisia, joissa oli vain äidin lapsia ja 37,8 % sellaisia, joissa oli äidin sekä yhteisiä lapsia. 6,2%:ssa uusperheitä oli vain isän lapsia kun taas isän ja yhteisiä lapsia oli 4,5 %:ssa uusperheitä. Sekä isän että äidin lapsia oli 4,2 %:ssa uusperheitä ja 1,8 %:ssa näistä perheistä oli äidin, isän ja yhteisiä lapsia. (SVT)

Kyselyyn vastanneiden vanhempien uusperheet eivät edustaneet perherakenteiden yleisyydeltä edellä mainittua uusperhetilastoa. 54 %:ssa vastanneiden vanhempien uusperheissä oli kummankin kumppanin lapsia. 22 % vastanneista oli uusperheestä, jossa oli vain heidän omia lapsia ja 19 % vastauksista oli uusperheen vanhemmalta, jossa oli vain kumppanin lapsia. 6 % vastauksista oli perheistä, jossa itsellä ei ollut lapsia ja kumppanin lapset vierailivat vain joka toinen viikonloppuja. Nämä ovat uusperheitä, jotka eivät näy ollenkaan virallisissa tilastoissa.

Uusperheiden tilastoiminen on puutteellista sillä tähän astisen käytännön mukaan lapsi tilastoidaan vain sen vanhemman kautta syntyneeseen uusperheeseen, jonka luona hän on virallisesti kirjoilla. Lapsi saattaa kuitenkin elää puolet arjestaan myös toisen vanhemman luona olevassa uusperheessä. Tämä toinen perhe ei välttämättä näy tilastoissa lainkaan uusperheenä. Toivottavasti joulukuussa 2019 tullut lakimuutos, joka sallii kirjata vuo-

roasuminen lapsen viralliseksi asumisjärjestelyksi, mahdollistaa tulevaisuudessa tarkemmat tilastot uusperheistä ja niiden todellisesta määrästä.

3. Kysymysten tarkastelua

Olen pyrkinyt löytämään kyselyn vastauksista samankaltaisuuksia, joiden pohjalta olen tehnyt ryhmittelyjä. Työn tavoitteena oli tuoda esiin kokemustietoa, jonka vuoksi olen esitellyt myös yksittäisiä vastauksista. Ajattelen, että kokemusten kirjon tarkempi kuvaaminen tuo esiin jokaisen uusperheen ainutlaatuisuuden. Kyselylomake kokonaisuudessaan on kehittämistyön liitteenä.

3.1 Yhteenmuuttamisen taustalla vaikuttaneet syyt

Rakkaus ja halu jakaa elämää toisen kanssa

Se, että rakastaa, ei takaa vielä kuitenkaan mitään, eikä rakkaus ole ongelmaton, toteavat Määttä ja Uusautti (2014 s. 8) kirjassaan *Rakkaus – Tunteita, taitoja tekoja*. Ennakkoajatukseni oli, että moni aikuinen on kuitenkin valmis muuttamaan omaa ja lastensa elämää suuresti tuon tunteen ohjaamana. Kysely oli suunnattu uuspareille, jotka olivat muuttaneet yhteen ja perustaneet uusperheen vuoden sisään uuden kumppanin tapaamisesta. Kyselyyn vastanneet olivat muuttaneet yhteen keskimäärin 6,7 kuukauden kuluttua ensitapaamisesta. Nopeimmat olivat viettäneet kaiken vapaa-ajan jomman kumman luona jo pari viikkoa tapaamisesta ja virallisestikin yhteen oli muutettu kahdessa kuukaudessa. Voisi ajatella, että rohkeutta päätöksentekoon tuo rakastumisen herättämä varmuus ja luottamus taikka sitten sen aiheuttama huumaava tunne. Näitä ja muita rakastumisen aiheuttamia tunteita kuvataan edellä mainitussa kirjassa muun muassa siten, että henkilö, johon rakastumme ”kiteytyy” mielessämme kuin suolakaivokseen heitetty lehdetön oksa, joka suolakiteiden peittämänä säihkyi kuin timanttien koristamana. Näin ollen rakastumisemme kohteen tapa liikkua, katsoa ja puhua alkavat tuntua rakastuneen silmissä häikäiseviltä. (Määttä & Uusautti 2014 s. 13) Ranskalainen filosofi Albert Caumus korostaa puolestaan rakkauden perustana olevaa eheyttävää voimaa: ihmisiä ohjaa kaipaus rakastumisen sisältämään seesteisyyteen, ikuisuuteen ja turvallisuuteen. (Määttä & Uusautti 2014 s. 13–14) Voi vain kuvitella, että se mikä näyttää ulkopuolisista nopealta ja ehkä uhkarohkealta, on rakastuneelle itsestään selvää ja luonnollista.

Rakastumisen tuottamaa mielihyvää ja vaikutusta ihmisen kokemusmaailmaan avaa myös yhdysvaltalaisen tutkijoiden tuottama kuvaus romanttisesta rakkaudesta voimakkaana ja

monimutkaisena tunnetilana, joka ilmenee kiihkeänä tarpeena ja kaipuuna toisen ihmisen läheisyyteen. Toteutuessaan vastavuoroisena, romanttinen rakkaus johtaa äärettömään mielihyvään ja ekstaasinomaiseen tilaan. Tämä rakastumisen tila ei jatku loputtomiin ja sen tilalle kehittyy tutkijoiden mukaan toverillinen rakkaus, joka sekin voi laimeta ajan kuluessa. (Määttä & Uusautti 2014 s. 15) Hyvin yleisesti vallalla olevan käsityksen mukaan ajatellaan, että rakastumisen vaihe voi parisuhteessa kestää enimmillään noin kaksi vuotta. Kyselyyn vastanneet olivat tehneet päätöksen yhteenmuuttamisesta ja uusperheen perustamisesta vuoden sisällä ensitapaamisesta. Voi hyvin ajatella, että heillä tämä rakastumisen vaihe ei ollut vielä hiipunut, jos rakkaus tai rakastuminen mainittiin yhtenä päätöksen taustalla olevana tekijänä.

Vastauksissa itseni kuitenkin yllätti se, että rakkaus oli mainittu vain yhdeksässä (18 %) vastauksessa olleen vaikuttavana tekijänä päätökseen yhteenmuuttamisesta. Ainoana tekijänä päätöksen taustalla, se oli mainittu vain kahdessa vastauksessa. Tämä pään ja kokemusmaailman sekoittava ihana rakastumisen tunne ei siis ollutkaan se yleisin asia, joka sai aikuiset tekemään nopeita päätöksiä, toisin kun olin ehkä etukäteen kuvitellut. Tosin vastauksista, joissa se oli mainittu, välittyi selvästi rakkauden ja rakastumisen voima.

Taustalla vaikutti ensisijaisesti molemmin puolinen rakkaus ja vahva tunne siitä, että, toinen osapuoli on juuri se, kenen kanssa haluaa elämänsä jakaa.

Tuntui oikealta, rakastuin mieheen

Rakastuminen sekoitti pään

Useimmiten mainittu syy uusperheen perustamiselle oli vastauksissa halu jakaa elämää tiiviimmin toisen kanssa, samoin kun se, että ”tuntui niin oikealta”, jotka näkyvät myös yllä olevissa vastauksissa yhdistettynä rakastumiseen ja rakkauteen. Tähän kategoriaan yhdistin myös vastaukset, joissa mainittiin toive yhteisestä perheestä. Yhteensä näitä syitä mainittiin 21 vastauksessa (41 %) Ajattelen, että välillisesti nämäkin vastaukset saattavat kertoa rakkaudesta kumppania kohtaan, vaikka sitä ei olekaan suoraan mainittu. Ellen Berscheid erottaa toisistaan neljä eri rakkauden muotoa, joita ovat romanttinen rakkaus (romantic love), ystävyys (companionate love), altruistinen, huolehtiva tai epäitsekkäs rakkaus (compassionate love) sekä kiintymys (attachment love) (Määttä & Uusautti 2014 s. 16). Näistä rakkauden muodoista löytyy mielestäni myös esim. edellä mainittu halu jakaa elämää tiiviimmin toisen kanssa. Nämä rakkauden muodot eivät kuitenkaan ole sellaisia, jotka rakastumisen tavoin sekoittaisivat pään, vaan mahdollistavat päätöksentekijän todennäköisesti perustamaan päätöksensä laajempaan harkintaan ja asioiden punnitse-

miseen. Toisin saattaa olla täysin umpirakastuneella, jonka olotilaa verrataankin välillä psykoosin kaltaiseen olotilaan.

Yhdessä vietetty aika ja taloudelliset sekä käytännölliset syyt

Toiseksi yleisemmin mainittuna syynä, eli 11 vastauksessa (21%) uusperheen perustamiselle oli se, että vietettiin muutenkin jo paljon aikaa yhdessä. Kahdessa vastauksessa tämä oli mainittu ainoana syynä uusperheen perustamiselle. Nämä vastaajat olivat muuttaneet keskiarvon mukaan virallisesti yhteen 5,7 kuukautta ensi tapaamisesta. Näin vastanneista nopeimmalla parilla yhteenmuutto tapahtui 2 kuukauden kuluttua ja hitaimmalla kymmenen kuukauden kuluttua, uuden kumppanin tapaamisesta.

Vietimme kaiken vapaa-ajan yhdessä, joten oli loogista ja käytännöllistä myös asua saman katon alla.

Kuljettiin lapset ja koirat kyydissä vuorotellen toistemme luo öiksi ja sit toiseen paikkaan aamusta koululaiset kouluun tai aikuinen töihin, matkoihin meni paljon rahaa ja aikaa, ja oli typerää maksaa kahdesta kodista.

Vastausten perusteella tulee kuva, että yhdessä olo on niin mukavaa ja ihanaa, että toisen kanssa tulee vietettyä yhdessä kaikki mahdollinen vapaa-aika. Näyttää myös siltä, että uudet seurustelukumppanit esitellään puolin jos toisin nopeasti omille lapsille. Useammassa vastauksessa käy ilmi se, että käytännössä uusperhe on viettänyt tiiviisti aikaa yhdessä jo ennen virallista yhteenmuuttamista.

Virallisesti 2kk seurustelun aloituksen jälkeen, käytännössä parin viikon seurustelun jälkeen asutettiin yhdessä jomman kumman kotia

Oltiin alusta lähtien tiiviisti yhdessä, helpotti arkea kun selkeästi vain yksi koti.

Taloudelliset syyt oli mainittu yhtenä vaikuttavana tekijänä yhteenmuutolle yhdeksässä (20 %) vastauksessa, mutta ainoastaan yhdessä vastauksessa ainoana tekijänä. Kahden erillisen kodin tuomat kustannukset näyttivät olevan selkein taloudellinen peruste yhteenmuutolle. Jos välimatka kotien välillä oli pitkä, toi matkakustannukset vielä lisää taloudellisia kuluja, jotka hävisivät yhteenmuuton myötä.

Ensisijaisesti rahallinen päätös. Kun kuitenkin oleilimme pääasiassa vain yhdessä osoitteessa, tuntui toisen asunnon pitäminen rahan haaskaamiselta.

Tuntui hyvältä, myös taloudellisesti järkevämpää

Yhteenmuuttamiseen vaikuttaneista syistä mainittiin käytännölliset syyt kymmenessä (20 %) vastauksessa. Tätä syytä ei avattu kaikissa vastauksissa mutta mainittuina olivat esimerkiksi asunnon putkirikko, maahanmuuttoviraston asettamat kriteerit oleskelulupa-prosessissa, oma työhön paluu ja arjen helppous yhdessä kodissa.

Lapsille ei ollut kunnolla paikkoja toistemme kodeissa ja arki oli siksi hankalaa.

Uusi kumppani ei löydy välttämättä läheltä kotia ja suhteen ylläpitäminen pitkän välimatkan takaa on usein työlästä. Pitkän välimatka ja asuminen eri paikkakunnilla mainittiinkin kymmenessä vastauksessa (20 %) yhdeksi päätökseen vaikuttaneeksi tekijäksi. Kahdessa vastauksessa se oli ainoa mainittu syy yhteenmuuttamiselle.

Ei jaksanut ajella väliä huvikseen

Neljä (8 %) vastaajaa kertoi yhteenmuuttamisen syyksi yhteisen lapsen odottamisen. Näissä kaikissa vastauksissa tämä oli ainoa mainittu päätökseen vaikuttanut tekijä.

3.2 Mikä yhteenmuutossa huoletti tai pelotti?

Kuullesani nopeasti perustetuista uusperheistä on mieltäni askarruttanut kysymys siitä, että ovatko aikuiset huolissaan tai pelottaako heitä, kun he tekevät näitä päätöksiä nopealla tahdilla. Ja kuten olisi ehkä voinut arvata, niin kokemuksia oli laidasta laitaan, toisia ei ollut pelottanut mikään, kun taas yhtä vastaajaa oli huolettanut kaikki, tosin myönteisesti kevennettynä. Selvästi pienempi osa vastaajista oli, eli 11 (22 %), ei ollut ollut huolissaan eikä peloissaan tulevan suhteen kun taas 39 (78 %) vastaajaa oli tuntenut näitä tunteita tehdessään päätöstä yhteenmuuttamisesta. Yksi vastaaja oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen.

Pitkä välimatka oli ainoa päätökseen vaikuttanut syy, jonka yhteydessä kaikki vastaajat olivat huolissaan tai peloissaan jostain, tehdessään päätöstä yhteenmuuttamisesta. Vastaajissa, jotka olivat maininneet muita syitä tai useita syitä yhteenmuuttamiseen vaikuttaneeksi tekijöiksi, oli niitä jotka olivat olleet huolissaan tai peloissaan sekä niitä, jotka eivät olleet näitä tunteita tunteneet.

Eniten vastaajia oli huolettanut lapsiin liittyvät asiat, joita oli mainittu 16 (41 %) vastauksessa. Vastaajia oli huolettanut se kuinka lapset sopeutuvat muutokseen, kuinka lapset tulevat toimeen keskenään, omat reaktiot ja tunteet kumppanin lapsia kohtaan ja toisaalta kumppanin suhtautuminen omiin lapsiin ja yleensä sopeutuminen lapsiperhearkeen.

Lasten suhtautuminen ja sopeutuminen

Se että ärsyynnykö toisen lapsiin”

Se ettei uusi kumppani sopeudu lapsiperheen arkeen ja haasteisiin

Toiseksi eniten vastaajia oli huolettannut ex-puolisoiden käytös, joka oli mainittu kahdeksassa (21 %) näistä vastauksista.

Exien suhtautuminen

Exät ja heidän mielipide.

Neljä (10 %) mainintaa huolen tai pelon aiheuttajana sai myös taloudelliset asiat, uudelle paikkakunnalle muutto ja yleisemmin se, että miten kaikki lähtee sujumaan.

Raha-asioiden järjestyminen

Uusi paikkakunta

Pelotti miten asiat loksahdelee paikalleen. Sopeutuuko kaikki.

Kolmea vastaajaa huoletti myös se, että eteneekö asiat liian nopeasti, kahta vastaajaa mietitytti se, että mitä jos yhdessä asuminen ei suju ja tuleekin ero. Yksittäisiä mainintoja oli seuraavista huolen tai pelon aiheista; erilaiset lastenkasvatustavat, oman tilan vähentyminen, ikäero, erilaiset maailmankatsomukset, pieni asunto, kumppanin lähimpiin reaktio, molempien suht tuoreet erot sekä oma astma kun yhteiseen kotiin muutti puolison koira.

3.3 Yhteiselämän tuomat yllätykset

Neljä (8 %) vastaajaa ei kokenut yhteiselämän tuoneen mitään negatiivisia yllätyksiä. Kaksi vastaajaa oli itse asiassa yllättyneitä siitä, kuinka hyvin kaikki oli mennyt. Yksi vastaaja puolestaan koki, että kaikki yllätykset olivat positiivisia, jotka vahvistivat rakkautta ja sitä, että päätös nopeasta yhteenmuuttamisesta oli ehdottomasti oikea.

Ei oikeastaan. Olemme koko ajan tiedostaneet haasteet mitä uusperhe tuo tullessaan ja lasten kasvaessa teini-ikään. Yllättävää on ollut ehkä se, miten hyvin kaikki on mennyt.

Loput 47 (92 %) vastaajaa olivat kokeneet, että yhteiselämä oli tuonut mukanaan yllätyksiä, joita ei osannut odottaa. Lähes yhtä monta mainintaa yllättämisestä oli saanut ex-puolisoihin (23 eli 45 %) liittyvät asiat ja lapsiin (22 eli 43 %) liittyvät asiat.

Moni vastaajista oli yllättynyt siitä kuinka paljon ex-puolisot vaikuttivat oman uusperheen elämään ja kuinka hankalia ex:t saattoivat olla. Ex:ien koettiin myös tekevän suorastaan

kiusaa ja oikuttelevan. Tämä oli yllättänyt osan vastaajista, vaikka jonkinlainen reaktio olisikin huolettanut etukäteen. Yllättävää oli ollut myös se, kuinka paljon joutui joustamaan omissa asioissa kun puolison ”ex-elämä” vaikuttaa niin moneen. Joku vastaajista oli yllätynyt myös siitä, että oma puoliso ei pystynyt sanomaan mielipidettä ex-puolisolle.

En osannut odottaa kuinka paljon joutuu oman perheen menoja suunnittelemaan miehen eksän ja niiden lapsen vuoksi ja kuinka paljon joutuu itse joustamaan asioissa.

Se, kuinka paljon miehen ex on arjessa mukana! Joka päivä hän on vähintään puheissa, jos ei puhelimesta tai muulla tavoin vaikuttamassa elämäämme

Ex kumppanien oikut

Yllättävän haastavaa oli ollut myös bonusvanhempien ja -lasten keskinäiset suhteet. Bonuslasten piirteet ja käytöstavat olivat ärsyttäneet odotettua enemmän ja heitä oli vaikeampi hyväksyä kun oli etukäteen ajatellut. Yllättävää oli ollut myös se, ettei lämmintä suhdetta bonuslapsiin välttämättä muodostunut, Myös lasten sopeutumisvaikeudet sekä bonuslasten vaikeus hyväksyä uusia aikuisia oli yllättänyt, samoin kun lasten keskinäisten välien hankaluudet. Vastaajilla oli myös kokemuksia siitä, että perheen yhden lapsen reaktion voimakkuus oli yllättänyt, oli se sitten liittynyt nuoren itsenäistymiseen, lapsen erityisyyteen tai vaikeuteen hyväksyä uusi aikuinen. Yllätyksenä oli tullut myös se, kuinka vähän itsellä oli vaikutusmahdollisuuksia bonuslapsen asioihin ja häntä koskeviin sääntöihin.

Lasten keskinäiset välit (hankaluudet), bonusvanhempien suhteiden hankaluus ei-biologisiin lapsiin.

Lasten sopeutumisen vaikeus ja lasten inho bonusvanhempia kohtaan.

Kyllä, erilaiset tunteet toisen lapsia kohtaan.

Se, että en vielä 4 vuoden jälkeen ole saanut muodostettua lämmintä suhdetta mieheni lapsiin

Myös perheytyymisen vaikeus oli yllättänyt vastaajia samoin kun erilaiset kasvatustyyylit ja perhekulttuurit. Oman rauhan menettäminen oli tullut myös yllätyksenä jollekin vastaajalle ja toiselle puolestaan se kuinka suurta oli rahankulutus lapsiperheessä.

Vastaajia oli yllättänyt myös sukujen suhtautuminen, omien tunteiden kirjo ja voimakkuus sekä käsittelemättömien erojen vaikutus. Myös omat kateuden ja ulkopuolisuuden tunteet olivat päässeet yllättämään uudessa elämässä.

3.4 Asiat, jotka sujuivat hyvin

Vaikka uusperheen perustaminen olikin tuonut mukanaan yllätyksiä, joita ei osannut odottaa, löysi kaikki vastaajat myös asioita, jotka olivat sujuneet hyvin. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat lasten sopeutumiseen, jonka oli maininnut 17 vastaajaa (33 %).

Lapsista tuli nopeasti toisilleen läheisiä ja he hyväksyivät tilanteen hyvin.

Lapset hyväksyivät meidät alusta asti.

Lasten sopeutumiseen saatettiin olla tyytyväisiä vaikka joku muu lapseen liittyvä asia olikin tullut yllätyksenä. Esimerkiksi yksi vastaaja koki, että hänen lasten sopeutuminen uusperheeseen oli sujunut hyvin vaikka hänen ja kumppanin lasten välit olivatkin yllättäneet hankaluudella. Yksi vastaaja puolestaan totesi, että lasten sopeutuminen oli sujunut hyvin vaikka hänelle oli tullut yllätyksenä kumppanin lasten ärsyttävät piirteet ja käytöstavat.

13 vastaajaa (25 %) oli maininnut, että perheytyminen ja kaikkien osapuolten sopeutuminen oli mennyt hyvin.

Perheydyimme hyvin heti alkuun.

Alkuun perheytyminen, lapset ovat lähes alusta alkaen kokeneet olevansa sisaruksia.

Lähes yhtä monessa, eli 12 (24 %) vastauksessa oli todettu, että parisuhteeseen ja aikuisiin liittyneet asiat olivat sujuneet hyvin. Toimivaa oli ollut muun muassa kommunikaatio ja roolijako. Merkittävää näytti olevan myös se, että parisuhteelle oli ollut aikaa.

Oli kahden keskistä aikaa

Rakkaus parisuhde

Kymmenen (20 %) vastausta sisälsi maininnan siitä, että sujuvaa oli ollut arjen toimivuus.

Arki pyörii kivasti

Rutiinien luominen, arjen toiminnot.

Viiden (10 %) vastaajan mielestä sujuvaa oli ollut kaikki. Yhdessä tätä kuvausta oli täydennetty sanalla pääsääntöisesti ja toisessa ajan määreellä alussa. Yhdessä näistä vastauksista oli taas suljettu pois asiat johon liittyivät miehen lapsi tai tämän äiti.

Neljässä (8 %) vastauksessa hyvin sujuneeksi asiaksi oli nostettu yhteinen kasvatuslinja ja selkeät säännöt. Yksittäisiä mainintoja asioista, jotka sujuivat hyvin sai omaisten kannustava suhtautuminen ratkaisuun ja iso talo, joka mahdollisti kaikille oman tilan.

3.5 Asioita, jotka jälkikäteen ajateltuna tekisit toisin

Uusperheen perustaminen tuo mukanaan monia muutoksia ja useimmiten myös yllätyksiä, kuten kyselyn vastaukset ovat kertoneet. Vastaajista 12 (24 %) ei tekisi kuitenkaan jälkikäteen mietittynä mitään toisin.

Viisi (10 %) vastaajista on taas täysin vastakkaista mieltä ja he sanoivat, että olisivat jättäneet muuttamatta yhteen. Kaksi heistä kuvasi, että eivät ottaisi enää puolisoiksi ihmistä, jolla on lapsia entuudestaan, yksi ei muuttaisi saman katon alle jos toisella olisi lapsia entuudestaan ja yksi jättäisi kaiken välistä. Yksi näistä viidestä vastaajista ei ollut näin ehdoton vaan vastasi, että *”Miettisin tarkkaan kannattaako muuttaa yhteen ollenkaan niin raastavaa on ollut.”*

Kahdeksan (16 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että he eivät muuttaisi yhteen niin nopeasti, vaan antaisivat enemmän aikaa tutustumiselle ja yksi tämän ryhmän vastaajista mainitsi, että pitäisi erillään mutta lähekkäin asumista yhtenä hyvänä vaihtoehtona.

En muuttaisi niin pian yhteen, tutustuisin ensin paremmin.

Toinen olisi kannattanut tuntea paremmin, ennenkuin siihen ryhtyy

Viisi (10 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että he asettaisivat heti selkeämmät rajat ex-puolisoihin.

Nopeammin ”rajat” exiin, he eivät päättä uusperheen asioista/ajankäytöstä

Kaksi (4 %) vastaajaa toimisi ex-puolisoiden kanssa eri tavalla siten, että koettaisivat parantaa vuorovaikutusta ja käydä heti alusta asti enemmän keskustelua. Yksi vastaaja toi esiin myös sen, että asettaisi selkeämmät rajat yleisemmin suhteessa uusperheen ulkopuolisiin.

Viisi (10 %) vastaajaa sopisi heti alusta alkaen tarkemmin yhteisistä säännöistä ja kasvatuslinjoista.

Varmaan heti alussa lähtisin työstämään sitä yhteistä hyvää esim sääntöjä, tapoja, rutiineja jne.

Olisin vaatinut, että alusta asti sovitaan selkeästi pelisäännöt oman perheen kesken asioista, ”perhepalaverit” jo heti alussa käyttöön jne.

Kaksi (4 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että tällä kokemuksella he eivät ottaisi niin suurta roolia bonuslapsen elämässä, eivätkä puuttuisi niin vahvasti kaikkeen arkiseen. Antaisi enemmän lasten toimia omalla tavallaan. Vähän sama välittyy myös vastauksesta, jossa todetaan, että asiat voisi ottaa rennommin.

Yksittäisissä vastauksissa tuli myös esiin se, kuinka vastaaja toisi rohkeammin esille mielipiteensä ja toinen ottaisi selvää uusperheen kehitysvaiheista ja etsisi työkaluja uusperheen perustamiseen liittyen. Yhden vastaajan kokemus oli, että raha-asioista olisi ollut hyvä keskustella valmiiksi. Yksi vastaaja ei muuttaisi kotiin, jossa miehen ex-puoliso oli asunut, toinen ei ostaisi ex-puolisolta talon puolikasta ja yhdessä vastauksessa mainittiin, että olisi hyvä jos koti olisi ollut isompi.

3.6 Meitä auttoi onnistumaan

Ammattilaisen näkökulmasta on tärkeää kuulla, mitkä asiat ovat saaneet uusperheet onnistumaan. Matka uusperheeksi ei aina ole helppo ja moni uusperhe hajoaa, jolloin ainakin osa lapsista joutuu kokemaan uuden eron aikaisemmin koetun vanhempien eron päälle. Tästä kertoo myös Suomalainen lapsi 2007 -julkaisusta löytyvät tiedot lapsiperheiden eroista. Vuoden 2005 tilastojen mukaan 16 000 lapsiperheen vanhemmat muuttivat erilleen Suomessa. Näissä perheissä oli 30 000 lasta. Parit, joiden luona asui ei-yhteisiä lapsia, muuttivat erilleen useammin kuin parit, joilla oli vain yhteisiä lapsia. Erityisen usein muuttivat erilleen parit, joiden luona asui vain ei-yhteisiä lapsia. (Kartovaara & Sauli 2007 s. 5) Näin ollen 54 % tämän kyselyn vastaajista edusti perhemuotoa, jonka vanhemmat muuttavat erilleen erityisen usein ja loput 46 % pareja, jotka muuttavat erilleen useammin kuin parit, joilla on vain yhteisiä lapsia. Voi ajatella, että näillä pareilla on kokemusta onnistumisesta, joka on arvokasta myös muille uuspareille.

Uusperheen perheytyminen vie aikaa ja siihen vaikuttaa monet tekijät. Tätä kuvaa myös kolmessa vastauksessa ollut maininta, että vastaaja ei ole vielä kukaan varma onnistumisesta, vaikka yhdessä on asuttu reilut neljä tai viisi vuotta. Yhden uusparin elämä oli sujunut pitkään hyvin mutta ajautunut useiden yhteisten vuosien jälkeen kriisiin. Yhden vastaajan uusperhe oli jo erkautunut, vaikka he olivat yrittäneet muuttaa uudelleen yhteen erilleen muuton jälkeen.

Lukiessani vastauksia niistä tekijöistä, jotka olivat vaikuttaneet vastaajan päätökseen yhteenmuuttamisesta, yllätyin kuinka pienessä osassa vastauksia nousi esiin rakkaus tai rakastuminen. Lukiessani vastauksia onnistumiseen vaikuttaneista asioista oli tilanne aivan päinvastainen. 19 (37 %) vastauksessa oli nostettu esiin rakkaus ja onnellisen parisuhteen merkitys.

Onnellinen parisuhde, realistiset odotukset, huumori, halu saada asiat sujumaan ja joustaminen tarvittaessa.

Se, että uusperheemme ydin on meidän aikuisten välinen rakkaus, luottamus, ja kunnioitus.

Lähes yhtä monessa, eli 18 (35 %) vastauksessa onnistumisessa auttaneeksi tekijäksi oli nimetty avoin keskustelu ja toimiva kommunikaatio.

Minun ja puolisoni avoin keskusteluyhteys.

Kaikesta voidaan puhua, keskustelu on avointa ja rakentavaa.

Kolmen kärkeen 17 (33 %) maininnalla nousi sitkeys ja tahto. Vastajat kuvasivat kuinka oli päätetty pysyä yhdessä ja olla perhe vaikeuksista huolimatta ja halusta saada asiat onnistumaan.

Päätös ja sitkeys. Me päätimme onnistua ja me päätimme, että meistä tulee perhe.

Halu olla yhdessä.

Yhteinen linja, etenkin kasvatusasioissa ja selkeät pelisäännöt olivat 16 (31 %) vastaajan mukaan vaikuttaneet siihen, että uusperheenä oli onnistuttu.

Samanlaiset arvot ja näkemykset kasvatuksesta.

Yhteisten sääntöjen löytäminen

Uusperheen onnistumisen avaimiksi nousivat myös joustaminen ja kyky tehdä kompromisseja. Nämä oli mainittuna kuudessa (12 %) vastauksessa.

Kompromissit ja vastaantuleminen

Viidessä (10%) vastauksessa oli kuvattu kuinka yhteinen tekeminen, yhteiset lomat ja muistot koettiin olevan onnistumisen takana. Muutamassa vastauksessa tähän oli yhdistetty myös aika, joka oli tehnyt tehtävänsä perheytyymisen hyväksi.

Yhteinen tekeminen (retket, lomareissut yms.)

Ammatillinen apu nostettiin onnistumista tukeneeksi tekijäksi neljässä (8 %) vastauksessa ja vertaistuki yhdessä vastauksessa.

Hakeuduimme uusperheneuvontaan, sen ansiosta olemme yhä yhdessä ja tulevaisuus näyttää jopa valoisalta.

Onnistumiseen vaikuttaneiksi asioiksi mainittiin myös yhteiset lapset, asialliset ja toimivat välit lasten biologisiin vanhempiin sekä rajojen asettaminen ex-puolisolle.

4. Onnistumisen avaimet ja uusparisuhteen kehrä

Mielenkiintoista on, kuinka vastaukset onnistumiseen vaikuttaneista tekijöistä menevät Sinikka Kumpulan, Vuokko Malisen ja Pekka Larkelan kehittämän uusparisuhteen kehrän ja siinä olevien osa-alueiden kanssa yksiin. Uusparisuhteen kehrä -mallissa kuvataan toimivaa parisuhdetta ja siihen on koottu ne osa-alueet, jotka kansainvälisen tutkimuksen ja parisuhdetyöstä saatujen kokemusten mukaan kehittyvä ja toimiva parisuhde sisältää (Malinen & Larkela 2011 s. 24) Nämä uusparit kuvaavat onnistumistaan kehrässä nimettyjen osa-alueiden kautta. On vaikuttavaa huomata kuinka vastauksista saatu kokemus menee yksiin ammattilaisten tekemän menetelmän kanssa.

Kyselyyn vastanneet nimesivät useimmiten onnistumisen taustalla oleviksi tekijöiksi samat asiat, jotka kehrä-mallissa on nimetty uusparisuhteen kivijalaksi. Tämä peruskalliokisikin nimetty kivijalka muotoutuu kehrän keskiössä olevan rakkauden ympärille. Mallissa rakkaudelle annetaan syvempi ja pysyvämpi merkitys kuin ihastuminen tai hullaantuminen. Rakkauden lisäksi toimivaan uusparisuhteeseen tarvitaan mallin mukaan myös toivoa, sitoutumista, luottamusta ja tahtoa, joita vastauksissa avattiin myös monipuolisesti. Kehran ulkokehän osa-alueet muodostuvat suhteesta ex-ään, elämänarvoista, vanhemmuuden hoitamisesta yhdessä, uusperheen tulevaisuudesta ja uusparin muotoutumisesta. (Malinen & Larkela s. 24–25) Myös nämä toimivan uusparisuhteen kehrän ulkokehällä olevat osa-alueet olivat mainittu onnistumisista kertovissa vastauksissa.

Lisäksi kehrästä löytyy ”siivekkeet” siitä, miten rakastunut uuspari mahtuu uusperheeseen, uusperheen - ja parin kehitysvaiheista sekä uusperheissä helposti heräävästä ulkopuolisuuden tunteesta (Malinen & Larkela s. 24–25). Mitä ulommaksi uusparisuhteen kehrässä mennään, sitä harvemmaksi kävivät vastauksista löytyvät maininnat näistä osa-alueista. Kuitenkin aineistoista löytyi maininnat myös näistä siivekkeiden edustamista

asioista, vaikka ne olivatkin yksittäisiä, eivätkä ne ole välttämättä nousseet esiin yhteenvedossa.

Kuten Larkela ja Malinen (2011 s. 25) toteavat, onnellisen uusparisuhteen salaisuus ei ole vaikeuksien ja ongelmien puute, vaan se, että pystytään jatkamaan vuorovaikutuksen ongelmista ja erovaisuuksista huolimatta sekä elämään toisten ja omien ongelmien kanssa. Tämän toteamuksen kyselyyn vastanneet uusparit ovat eläneet todeksi omissa parisuhteissaan ja löytäneet toimivia keinoja ylläpitää avointa keksusteluyhteyttä, läheisyyttä ja sitoutumista parisuhteeseen ja uusperheeseen.

5. Pohdinta

Tämän kehittämistyön tekeminen on ollut mielenkiintoista ja opettavaista. Olen saanut kuulla kokemuksia asiasta, jota olen pohtinut jo pitkään. Toisaalta tuntuu, että työn tekeminen on herättänyt vain entistä enemmän uusia kysymyksiä vailla vastauksia. Olisi esimerkiksi mielenkiintoista tietää kuinka yhteneväiset kokemukset ja käsitykset uusperheen perustamisesta ja sen vaiheista on uusperheen toisella aikuisella. Lisäksi minua askarruttaa se, kuinka lapset ja nuoret ovat tahoillaan kokeneet uusperheen nopean muodostumisen. Olisi myös avartavaa kuulla lasten toisen biologisen vanhemman kokemuksia ja ajatuksia, kun oma lapsi tulee osaksi uusperhettä nopealla aikataululla.

Lasten ja aikuisten tarpeet ja toiveet eivät mene aina yksiin kun on kyse vanhempien erosta tai uusperheen perustamisesta. Joku viisas onkin sanonut, että ero saattaa ratkaista aikuisten ongelmia mutta ei tee sitä välttämättä lapsen elämässä. Ajattelen, että tämä saattaa osaltaan pitää paikkansa myös uusperheiden perustamisessa.

Tiedetään, että lapset sopeutuvat erilaisiin tilanteisiin, vaikka heidän kokemuksensa muutoksesta tai tapahtumien kulusta ei olisi positiivinen. Joten se, että lapset eivät reagoi voimakkaasti, ei vielä tarkoita, että he olisivat tyytyväisiä vallitsevaan tilanteeseen tai tapahtumien kulkuun. Toisaalta on paljon lapsia ja nuoria, jotka ovat tyytyväisiä elämään uusperheessä ja nauttivat sen myötä tulleista uusista ihmissuhteista.

Onkin erityisen tärkeää, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi oikeus omiin tunteisiin ja mahdollisuus sekä tilaa ilmaista niitä. On helpompaa hyväksyä muutos ja sopeutua siihen kun kokee, että on tullut kuulluksi ja huomioduksi omassa elämässä. Lohdullista on myös tieto siitä, että lasten ja nuorten kanssa voi aina palata tapahtuneeseen, vaikka keskustelut olisi aikoinaan jääneet käymättä kaiken myllerryksen keskellä.

Lähdeluettelo

Kirjallisuus

Malinen, Vuokko ja Larkela, Pekka (2011): ”Parisuhde – uusperheen ydin”, Väestöliitto, Helsinki.

Määttä, Kaarina ja Uusautti, Satu (2014): ”Rakkaus – tunteita, taitoja, tekoja”, Kirjapaja, Helsinki.

Tilastot

Kartovaara, Leena ja Sauli, Hannele (2007): ”Suomalainen lapsi 2007”, Sosiaalitalostoseminaari 12.4.2007, Tilastokeskus, https://www.stat.fi/ajk/tapahtumia/2007-04-12_esittely_suomi_lapsi.pdf, luettu 19.5.2020.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-3215. Vuosikatsaus 2018, Liitetaulukko 12. Uusperheet perhekoostumuksen ja lapsiluvun mukaan 31.12.2018. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 4.5.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/perh/2018/02/perh_2018_02_2020-01-31_tau_012_fi.html

Muut lähteet

Heikinheimo, Kirsi: ”Vanhemmuus uusperheessä” -luento, Uusperheneuvojakoulutus 12.9.2019 Helsinki.

Metso, Riina-Maria: ”Puolustelen perhemuotoani ja voisin samalla lyödä itseäni naamaan’ – Eroperheistä puhutaan väärin, sanoo eronnut toimittaja”, Helsingin Sanomat 24.4.2020, <https://www.hs.fi/perhe/art-2000006484657.html?share=530669596a856a950a8d404f9f993690>, luettu 11.5.2020.

Liite 1

Uusperhe vuoden sisään uuden kumppanin tapaamisesta

Muutitko yhteen ja perustit uusperheen alle vuodessa uuden kumppanin tapaamisesta? Opiskelen Uusperheneuvojaksi ja olen tekemässä kehittämistyötäni uusperheen muodostumisesta, silloin kun se tapahtuu suhteellisen nopeasti. Kaipaisin työhöni kokemustietoa kirjallisuuteen ja tutkimukseen pohjaavan tiedon lisäksi. Lämmin kiitos siitä, että annat aikaasi ja jaat kokemuksesi.

Monta kuukautta tapaamisenne jälkeen muutitte yhteen?

Your answer _____

Keitä uusperheeseen muutti teidän kanssanne?

- vain minun lapsia
- vain uuden kumppanin lapsia
- molempien lapsia aikaisemmista suhteista
- Other: _____

Mitkä asiat saivat sinut tekemään päätöksen yhteen muuttamisesta?

Your answer _____

Huolestuttiko / pelottiko sinua yhteenmuutossa jokin?

Your answer

Minkä kouluarvosanan antaisit uusperheen perustamisen sujumiselle?(käytä asteikosta vain numeroita välillä 4-10)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Mitkä asiat sujuivat hyvin?

Your answer

Tuliko matkan varrella yllätyksiä, joita et osannut odottaa?

Your answer

Onko asicita, jotka näin jälkikäteen ajateltuna tekisit toisin?

Your answer

Mitkä asiat saivat teidän uusperheen onnistumaan?

Your answer

Submit